

Eva Åkesson: Hyllning till Anders Hallberg vid rektorsskiftet

Talare

Eva Åkesson
Rektor magnificus vid Uppsala
universitet

Datum

16 december 2011

Plats

Uppsala

1 Högt ärade företrädare, magnifice rector, käre Anders. I dag är det en högtidsdag
för Uppsala universitet. Som avgående rektor tar Anders Hallberg emot tack
och hyllningar från hela universitetet och dess omvärld. Anders, du har lett
5 detta traditionsrika och framgångsrika universitet under nära sex år och går nu
in i den långa och vördnadsvärda raden av tidigare rektorer vid Uppsala
universitet.

Professorn i Cambridge F. M. Cornford skrev 1908 en satirisk handledning för
unga akademiker, *Microcosmographica Academica*. Han formulerade en
10 grundläggande regel för att styra en akademi: "Nothing should ever be done for
the first time". Vi vet att University of Cambridge är ett av världens främsta
universitet och om alla i Cambridge hade följt den regeln hade universitetet
knappast kunnat nå och behålla den positionen. Men satiren är en bra
15 påminnelse om att en akademi har sina egna värden att försvara och inte ska
följa varje vindpust som drar genom Odinslund och Rosenbad.

Anders, du har försvarat och utvecklat Uppsala universitets stolta traditioner
och du har flera gånger brutit mot satirens regel utan att för den skull följa varje
vindpust i opinionerna. Universitetet har under din rektorsperiod genomgått
20 stora förändringar som medfört att Uppsala universitet inte bara behållit sina
positioner utan också utvecklats.

Din rektorstid har varit en period med flera stora reformer och förändringar
inom svenskt universitetsväsende. Några har säkert varit välkomna, andra
25 kanske du helst hade velat slippa. Det har varit flera svåra överväganden som du
har fått hantera som rektor.

Bolognaprocessen och högskolereformen 2007 omdanade den högre

30 utbildningen. Avskaffande av kår- och nationsobligatoriet 2010 satte
studentinflytandet på prov. Införande av studieavgifter för utomeuropeiska
studenter denna höst ställde oss inför utmaningar. Examensrättigheter för
lärarutbildning har prövats för att erhållas igen. Ett nytt nationellt
utvärderingssystem har införts. Under dessa år har universitetsledningarna också
35 blivit mer involverade i forskningsansökningar och det har krävt ett mer aktivt
och strategiskt ledarskap.

Universiteten har fått ökad självständighet. Det har inneburit att universitetet
själv får forma sin inre organisation, och minskad detaljreglering av
40 lärarkategorier, utbildnings och resursfördelning. Under din ledning har en
arbetsordning tagits fram som på ett välavvägt sätt balanserar kollegiala organ
och en effektiv linjeorganisation. Det har varit ett stort arbete med många livliga
diskussioner.

45 I ditt programtal vid rektorsskiftet 2006, lyfte du fram vikten av
kvalitetsutvärderingar, akademisk frihet, hur grundutbildning ständigt måste stå
i blickfånget, universitet som kulturell aktör, internationalisering, samverkan
och synlighet.

50 Jag har förstås följt din rektorsgärning på avstånd, men jag har också talat med
personer som på olika sätt har arbetat med dig. Vad säger de? Jo, du har gjort ett
utomordentligt arbete tillsammans med din ledningsgrupp och du har arbetat
hårt och framgångsrikt med de områden som du lyfte i ditt programtal. Det
finns vissa teman som har återkommit gång på gång i samtalen om dig: kvalitet,
55 samverkan och arbetsmiljö. Jag vill nämna några saker, men kommer inte att
hinna med allt. Då hade tagit hela kvällen.

60 Kvalitet Under din tid som rektor har kvalitet stått i centrum. Tydligast märks
det genom forskningsutvärderingarna: Kvalitet och förnyelse, KoF07 och
KoF11 och genom initiativet inom utbildning: KrUUt, eller "Kreativt
Utvecklingsarbete vid Uppsala Universitet".

65 Uppsala universitet blev först med att göra en egen forskningsutvärdering,
KoF07. Det var ditt initiativ att genomlys hela universitetets forskning. Du

70 ville ha en kommunikation med det internationella vetenskapssamhället om
Uppsalas forskning. Det var ett sätt att identifiera starka forskningsmiljöer och
men även embryon till morgondagens starka miljöer. Utvärdering som metod
skulle stärka hela universitet. KoF07 följdes upp en stor satsning och
kraftsamling med 80–90 rekryteringstjänster. I år gjordes den andra
utvärderingen, KoF11. Koffarna har fått stor uppmärksamhet både nationellt
75 och internationellt. I Sverige har de blivit ett mönster och flera lärosäten har
följt efter med liknande utvärderingar. Ditt initiativ och din framsynthet har
utan tvekan satt en prägel på hur andra universitet i Sverige hanterar
kvalitetsfrågor och forskning.

80

Samverkan Du beskrivs ofta som relationsbyggare – inom universitetet och
utanför. Du har bidragit till gränsöverskridande samverkan och på så sätt skapat
85 bredare forskningsmiljöer inom Uppsala universitet. Det har varit en
framgångsfaktor och Uppsala universitet medverkar i dag i tio nationella
satsningar inom strategiska forskningsområden. Så byggs forskningscentra av
högsta internationella klass.

90 Ditt relationsbyggande har satt spår både i Sverige och internationellt. Jag ska
nämna några exempel: Du har stärkt relationerna i regionen med Stockholms
lärosäten. Du har haft avgörande betydelse och har skapat förutsättningar för de
forskningssamarbeten som i dag är Science for Life Laboratory, SciLifeLab.
Detta resurscentrum byggs upp gemensamt av Uppsala universitet, Stockholm
95 universitet, Karolinska Institutet samt KTH, Kungliga Tekniska högskolan,
men ska vara en tillgång för hela forskarsverige. Utan dina insatser, och ditt
unika sätt att skapa samverkan och främja samarbete, hade vi inte haft
SciLifeLab som det ser ut i dag.

100 Under din ledning har också samverkan med andra lärosäten förstärkts.
Rektorerna för Högskolan på Gotland och Uppsala universitet skrev i dag på
morgonen under en avsiktsförklaring om en mycket nära samverkan framöver.

Anders, du har liksom jag en lundensisk bakgrund. Uppsala och Lund är två
105 systeruniversitet, Sveriges Oxford och Cambridge. Likheten framträder i dag
tydligare än någonsin, när det svenska högskolelandskapet omkring oss

förändras och när akademisk kvalitet alltmer träder fram som ett centralt värde. Jag själv fick vara med när du och förre lundarektorn Göran Bexell tog initiativ till ett historiskt möte här i Uppsala med företrädare för de båda universiteten, när även Uardaspexet firade hundra år med en bejublad föreställning just i denna aula. Om detta har din tidigare rektorskollega i Lund, Göran Bexell, skrivit i festskriften till dig. Era initiativ ligger nu till grund för gemensam marknadsföring av Sveriges akademiska systrar, av Lund och Uppsala.

115

Världen och Uppsala Som rektor har du haft en tydlig internationell strategi. Den har tagit sig uttryck i ett tydligt fokus på utvalda partneruniversitet och på fördjupade samarbeten. Det har varit ett framgångskoncept och ett exempel på denna strategi är de årliga workshops som nu genomförs med Pekings universitet. Nya internationella samarbeten har öppnats inom Matarikinätverket och med U4, som är ett internationellt samarbete mellan universitet i Gent, Göttingen och Groningen. Uppsala är även medlem i European University Centre vid Peking University, tillsammans med åtta andra framstående europeiska lärosäten.

130

Arbetsmiljö Väl fungerande globala relationer kräver goda relationer även här hemma, på arbetsplatsen. Du har ofta återkommit till det du kallar ”det goda universitetet” och menar då vårt gemensamma uppdrag att bidra till en bättre värld. Men strävan efter det goda universitetet kan också vara att skapa bra förutsättningar i det lilla, för varje medarbetare. Du har varit engagerad i arbetsmiljöfrågor. Du har varit mån om att upprätthålla personliga kontakter, men varit bekymrad över svårigheter, Du har inte varit rädd för att ta itu med problem. Under ditt ledarskap har människor blivit bekräftade och sedda. Du beskrivs som en rektor som lyssnar och låter dig påverkas om argumenten är goda. Du visar förtroende för dina medarbetare, du litar på dem och låter bli att detaljstyra. Du har på olika sätt skapat det goda universitetet.

Kanske har du inte varit de stora gesternas person: dina samtal har förts lågmält och effektivt på ett sätt som främjat Uppsala universitet. Samtidigt framträder

145

denna bild: en tävlingsmänniska som lever med jobbet och rektorsrollen, som hela tiden tänker, som söker och hittar de stora linjerna, som får saker att hända. Och som ofta pratar i telefon.

150

Du har verkat för att forskning och utbildning ska knytas tättare samman och ständigt betonat undervisningens betydelse. Alla ska veta att Anders Hallberg är en prisbelönt lärare och en av studenterna mycket uppskattad lärare som under sin tid som rektor enträget både undervisat och forskat.

155

Ett rektorsliv vid Uppsala universitet tycks mig rikt, på arbete, ansvar och upplevelser. Som rektor har du fått vara med om både fest och vardag. Under din rektorsperiod högtidlighölls 300-årsminnet av Linnés födelse och du har med glädje anført och deltagit i promotioner och installationer, liksom besök av statschefer och nobelpristagare. Du har också välkomnat din efterträdare på ett värdigt och fint sätt. Jag känner ett starkt stöd att få ha dig som rådgivare i bakgrunden när jag nu ska ta över den ansvarsfulla och inspirerande rektorsuppgiften. Det blir en utmaning att fylla rollen efter dig. Till slut: Uppsala universitet vill i tacksamhet och erkänsla vid hans avgång från ämbetet som rektor till Anders Hallberg överlämna de gåvor som tillkommer en uppskattad och trogen anförare.

160

165

Taggar

2010-tal, 2011, Hyllningstal, Kvinna, Rektorstal

170

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/eva-akesson-hyllning-till-anders-hallberg-vid-rektorskiftet>

175

180